

S. Macdon

"Jeg en Værnsmager"

eller

"Fanden lytter sine"

Det var bitterligt koldt den 26 januar 1942.

Det var så koldt, at gamle mennesker fablede om, at den store Fimbul måtte være nær. Det var så koldt, at enkelte ruder sprængtes af frosten. Om natten havde man haft \div 31 grader. Den laveste kuldegrad, der nogensinde er målt herhjemme. Kulden syntes uudholdelig. Gik man ud nyttede det i grunden ikke ret meget at tage selv den tykkeste overfrakke på. Kulden var så isnende, at den gik lige igennem. Folk var pakket ind i tørklæder, så kun øjnene var synlige. Man bevægede sig kun ude, hvis det var nødvendigt.

Men havde man noget at putte i kakkelovnen, og man satte sig tæt op a den, havde man måske muligheder for at kunne mærke varmen.

Sådan en kulde er ikke god, når man ingen overfrakke har. Og har man kun jakke, skjorte og benklæder samt et par tændslidte sko, da er tilværelsen kold. Man kan godt gå og lube hænderne i bukselommerne, selv om vinden nu og da går igennem. Men morsomt er det ikke. Bliver det for koldt, kan man gå ind på banegården, hvor der er nogenlunde tåleligt. Men alligevel - det er et hundeliv. Og har man så ikke ret mange penge på lommen og ingen udsigt til at få flere, ja, så går man og bli'r sur på samfundet. Man føler sig forurettet. Alt og alle er imod een. Man bliver bitter i sindet. Man vrænger hånligt på munden, når en af disse hersens "Burgøjsere" går forbi - klædt i pels og med en stor varmende cigar i munden.

Og de, der er onde på samfundet, siger til sig selv:

"Nej, fanden gale mig - nu kan det være nok. Ganske vist har du svore aldrig at ville sætte dine ben på et socialkontor, men der er grænser for, hvad man kan byde et menneske af kulde og sult...

Når kulden sætter ind bringer den med i sit følge bitterheden og mismod...

Holsing drejede sig i sengen. Så slog han øjnene op. Jytte sov endnu. Han lagde sig om på ryggen og tænkte. Det var de samme tanker som dagen i forvejen: Intet arbejde og en næsten tom pengekasse. Atter i dag måtte han vel ud at prøve, om der ikke skulle være et job et eller andet sted.

Jytte havde i går sagt til ham, at han skulde prøve at gå på socialkontoret, og der blev vel ingen anden udvej. Han havde selv tænkt på det flere gange, men han havde ikke kunnet få sig til at gå derop.

I går havde han været inde på et kontor, hvor de søgte en mand, men da de hørte, at han havde gået arbejdsløs i 3 måneder, havde de beklaget, at stillingen desværre var optaget. Og sådan havde de sagt alle de andre steder, hvor han tidligere havde søgt. "Men lad os få deres adresse, så skal vi skrive til Dem, hvis der senere skulde vise sig noget..."

Endnu havde der ikke vist sig noget.

Han stod op og gik ud i køkkenet og satte vand på.

Da han lidt efter kom ind i soveværelset, var Jytte vågen.

- God morgen, min ven, nu skal du lige straks få kaffe. Det er en hundekulde i dag, du må hellere blive i sengen til du har fået kaffe!
Han gav hende godmorgen-kysset.

Da de senere havde drukket kaffen, belavede han sig på at gå.

- Hvor går du hen, Jøns?

- Nå, jeg går lige en tur i byen, for at se, om der skulde være et eller andet, man kunde tjene et par øre ved. Jeg kommer hjem igen til middag.

Da han kom ud slog kulden ham i møde, så det næsten tog vejret fra ham. Den isnede igennem hans tynde frakke, og det hjalp kun lidt, at han slog kraven op om ørene.

Han ville lige gå en tur ned på banegården for at læse avisen i opslagstavlen. Der var jo en mulighed for, at der kunde være en eller anden stilling.

Der stod allerede en halv snes stykker, da han kom derned. Alle arbejdsløse som han selv.

Et firma søgte en kontorassistent og tilbød den formidable løn af 200 kr. om måneden.

Holsing gik derhen, men pladsen var allerede besat.

Han stod lidt og skuttede sig, da han igen kom ud i kulden.

Nu var der altså kun eet tilbage: Socialkontoret.

Og han går den tunge gang. Til en stor grå og uvenlig bygning.

En uniformeret betjent går op og ned i gangen.

- Hvad ønsker De?

- Socialkontoret!

- Anden sal, tredie dør til venstre!

Han når op på anden sal og banker på. Døren er hvid med gååsorte striber ved håndtaget. Han kommer ind i et forværelse, hvor der sidder mange mennesker og venter. En sur betjent giver ham et nummer.

- De går ind, når Deres nummer bliver råbt op...!

Holsing sætter sig. Han var ikke helt glad ved dette her. Han føler

sig fremmed, føler sig som en amatør mellem alle disse professionelle. Mange er uden overfrakke, og han kan se, at de knagfryser. Han kigger sig lidt om, men det lader ikke til, at der er nogen, der lægger mærke til ham. De er så vant til turen. For det er sikkert ikke første gang, de er her. Han venter godt en time. Så endelig bli'r hans nummer råbt op. Han går hen til døren, hvor de andre er gået ind, og banker på.

Han kommer ind i et dejligt varmt og lyst værelse. Ved et skrivebord sidder en forholdsvis ung dame. Hun ser ikke op, da han siger goddag. Stadig med hovedet bøjet over papirerne siger hun:

- Hvad ønsker De? Hjælp selvfølgelig. Hvad er Deres navn og hvor bor De?

Holsing står lidt og ser på hende. Så får han øje på stolen, der står tom. Så siger han:

- Undskyld, jeg sætter mig!

Damen nikker allernådigst. Han smiler. Ah, sådan en lille okkedok. Hun er allerede i besiddelse af en værdighed og autoritet, der er så stor, at hun mener at kunne tillade sig lidt af hvert. Underligt at tænke sig, at han skal lade sig eksaminere af et væsen, som i kundskaber sikkert står langt under ham. Og han må atter erkende sandheden i det gamle ord, at mod dumheden kæmper selv guderne forgæves. Og han blir senere klar over, at det ikke altid har sin rigtighed, at Gud giver den embede som har forstand.

Da han endnu ikke har svaret på hendes spørgsmål, bliver hun irriteret og siger:

- Nå, hvad vil De så. Vi må se at komme til sagen. Der er andre end Dem, der skal behandles!

"Behandles"! Han vil ingenlunde behandles! Men han måtte vel hellere kort og godt sige, hvad det var han var kommet for.

- Jeg er i øjeblikket uden beskæftigelse. Jeg mangler blandt andet penge til husleje og brændsel. Jeg vilde derfor gerne have en midlertidig hjælp.!

- Sådan siger de allesammen. "Midlertidig hjælp" - den kender vi. Men jeg må have navn og adresse, fødselsår og sted. Hvad De er af profession, hvor de sidst har abrydet. Om De er gift. Har børn i eller uden for ægteskabet. Om De tidligere har oppebåret hjælp fra socialkontoret....

Han sad lidt og kiggede på hende. Og han sad og tænkte på, at samfundet egentlig er noget underligt noget. Når først man talte om "samfundet" var man udenfor begrebet medmenneskelighed. Her er ingen tale om denne hyggelige medsammenførenhed, som gør livet kosteligt og

værd at leve - til en hvis grad i hvert fald.

Var det i grunden nogen nytte til at besvare disse spørgsmål? Hvorfor skulde han lægge hele sit privatliv blot?

Så sagde han:

- Hvis jeg nu besvarer Deres spørgsmål, hvor hurtig vil jeg så kunne få hjælp?

- Jeg skal selvfølgelig først have spørgsmålene besvaret, inden der kan blive taget stilling til Deres ønske om hjælp. Og så må vi iøvrigt have undersøgt Deres forhold. Nogen tid vil der i hvert fald gå!

- Og hvis jeg står og er ved at dø af sult - hvad så?

- Så må De jo melde Dem som subsistensløs - allerhøjest kan vi stræk os til at give Dem en spisebillet til folkekøkkenet. Men hvorfor, nå De nu ikke kan få arbejde, som De selv siger, hvorfor ta'r De så ikke til Tyskland? Det er dog en nærliggende udvej. De må også kunne indsætte at socialkontoret ikke kan blive ved at betale og betale i en uendelighed. Selv for en kommune er der grænser...!

Hun så indigneret på ham.

Holsing kiggede på hende. Lidt for længe efter hendes opfattelse, for stod han, for hun sagde utålmodigt:

- Nå...!

Så kunde han ikke dy sig længere, men sagde ganske roligt:

- Nu skal jeg fortælle Dem lidt, min unge dame...!

- Jeg er aldeles ikke Deres dame. Og De skal ikke komme herop for at spille fræk..!

- Undskyld, sagde han smilende, men også jeg har altid hadet frækhed med al dens væsen - og jeg gør det endnu mere efter at have talt med Dem. Men een ting vil jeg i hvert fald gerne have lov til at sige, inden jeg går. Hverken De eller nogen anden har nogensomhelst kompetence til at tiltale mig på denne måde, som De gør. Jeg har aldrig bedt denne kommune eller nogen anden om én øre. Jeg kommer her og beder om en midlertidig forstærkning. Efter i flere år at have betalt min skat - om ikke just med glæde - så var der vel noget, der talte for, at man kunne yde mig denne tjeneste. I stedet for kommer De og tilbyder mig fattiggården, en spisebillet eller arbejde i Tyskland. Af disse tre onder vælger jeg den sidste - hvis jeg overhovedet vælger. Men måske De så vil være så elskværdig at erindre til dagen er inde, at det er Dem - eller i hvert fald socialkontoret, for jeg regner med, at De har fuldmagt til at tale på kontorets vegne - at det er Dem, der har anmodet mig om at søge arbejde i Tyskland, da jeg kom og bad om hjælp. Og så må De have farvel. Det er så forfærdelig let, når man ikke har åndsevner til andet, da at være næsvis...!

Han rejste sig og gik.

Da han var kommet ud i venteværelset, blev nr. 37 råbt op. Det var en stor og kraftig mand. Han kunde se ud til at være havnearbejder. - Nå, ja, sagde han og grinede. Man kan vel lige så godt hoppe ind til finken og gi' hende en rigtig gang røg. Det er s'gu det eneste hun har respekt for. Hun tror vist, at hun er Vorherres stedfortræder her på jorden...!

Han gav et hånligt snøft og trissede ind!

Det var koldt at komme ud igen. Der havde været så dejligt lunt deroppe. Han stod lidt og kiggede op og ned ad gaden. Så traskede Holsing op ad.

For 4 måneder siden havde alt set anderledes ud. Da havde han haft arbejde. Men alt det, man kalder det gode, det lykkelige her i livet, varer sjældent ret længe. Livet har underlige krogveje, som man aldrig finder rede i. En dag er man pludselig på afgrundens rand. Og man kommer til at føle angsten i sit sind. Angst for dagene, der kommer. Og kun den, der selv har kendt denne angst, kan tale med derom. Holsing går og tænker på alt dette. De mange gange han er løbet for-gæves op og ned ad trapper.

- Det er blot med at holde ud, siger Jytte. Og hun smiler. Men han ved godt, at når han er ude af døren kommer fortvivlelsens tårer i hendes skønne blå øjne. Åh, Jytte, Jytte, hvad har du ikke måtte lide både på den ene og den anden måde. Men aldrig har hun ladet sig mærke dermed. Hun har udført mirakler på kogekunstens område. Af så godt som intet har hun forstået at tilberede velsmagende mad. Jo, Jytte er en knag. Mange gange har hun sagt, at hun sagtens kunne få fat i et eller andet arbejde. Men hver gang har han fået hende fra det. Han skulde jo nok få fat i noget selv. Og han havde vel heller ikke giftet sig med hende, for at hun skulde tjene føden...!

Men Holsing er klar over, at nu er det galt, Bunden er nået. Hun skal ikke have at vide, at han har været på socialkontoret. Han måtte få fat på noget, der kunde give penge.

På Søndergade kom han forbi skiltet, der forkyndte, at her var DET TYSKE ARBEJDSANVISNINGSKONTOR - DEUTSCHE ARBEITSVERMITTLUNGSSTELLE. Holsing stod et øjeblik og så på den kø, der stod og ventede på, at der skulde blive lukket op.

Efterhånden som kulden var blevet strængere, var køen dag for dag blevet større. Kulden drev de arbejdsløse ud for at sikre sig føde og varme. Og på det tyske arbejdsanvisningskontor kunde man få forskud,

blot man forpligtede sig til at tage arbejde i Tyskland.

Skulde Holsing gå derop? Nej - endnu en gang vilde han prøve, om der ikke skulde vise sig noget andet arbejde.

Han gik ned mod banegården, Hvor skulde han gå hen? Og var der så endelig en ledig stilling, hvem vilde så antage ham, når de så, at han benklæder og jakkeærmer flossede, og der var lap på benklæderne. Sådan en mand kan man bestemt ikke bruge på et kontor. Selvom man kalder en kontormand for "Flipproletar", så må han alligevel være nogenlunde ordentlig i tøjet.

Holsing blev efterhånden klar over, at der i øjeblikket kun var to udveje: Enten forhøret hos finken på socialkontoret eller arbejde i Tyskland.

Men på socialkontoret vilde han ikke mere.

Køen udenfor det tyske arbejdsanvisningskontor var vokset, da han kom tilbage. Men pludselig forsvandt den. Der var blevet lukket op. Nå, der kunde i hvert fald ikke ske noget ved at gå derop. Og der var vel også en smule varme. Han gik op ad trapperne og ind gennem døren. Han befandt sig i et lokale, hvor tobaksrøgen bølgede hen under loftet. På en stol stod en lille mand og slog ud med armene, mens han på gebrokket dansk råbte:

- De igge forsto, De igge ryke hier....

Det lod til, at han havde ret. Der var virkelig ingen, der forstod, at de ikke måtte ryge. For folk pulsede stadig blåsorte skyer af tobak og ikke tobak ud i rummet. Der var rart lunt her, så folk syntes at befunde sig godt, efter at havde stået så længe ude i kulden. Holsing stod lidt og hørte efter, hvad der blev sagt. Efterhånden blev han klar over, at de fleste af dem, der fik arbejde, skulde sendes til kulgruberne i Essen. Det var just ikke det, han havde tænkt sig.

Så rejste den lille tysker sig igen og klappede i hænderne. Da der var blevet ro sagde han:

- Hvem hier forsto tyske og på maskine skreiben?

Det lod ikke til, at der var nogen, der var i besiddelse af disse færdigheder, for der var ingen, der svarede.

Den lille mand gentog sin forespørgsel.

Så røg det ud af Holsing - egentlig uden at han selv vidste af det:

- Det kan jeg!

- Kom Sie engang hier!

Han gik derop.

- Wie heissen Sie?

- Holsing!
- Können Sie Deutsch sprechen?
- Jo, Holsing mente nok, han kunde lidt.
- Bitte, nehmen Sie Platz!

Holsing fik plads ved en skrivemaskine, og den lille tysker begyndte at forklare ham, hvori arbejdet bestod. Holsing skulde skrive arbejdskontrakterne og iøvrigt tale med folk og forklare dem, hvor der var arbejde at få i Tyskland.

- Jeg har selvst før skrefet, men jeg forsto ja igge danske so gut endnu, men det komme, sagde den lille tysker smilende.

Holsing vilde havde spurgt om, hvad de vilde betale ham for arbejdet men det kunde han jo altid spørge om. Og det var vel heller ikke meningen, at han skulde arbejde gratis.

Der gik og kom en stadig strøm af mennesker. De fleste søgte arbejde men der var også nogle, der kom for at gøre vrøvl.

- I skal ikke tro et kvæk af, hvad de banditter lover jer, råbte eer Jeg har selv været dernede. I kullene, forstår I. De lovede mig, at der kunde tjenes mindst loo mark om ugen. Men ved I hvad jeg tjente? 45 mark. Fup og svindel er det hele. Og I får en hundæde dernede, selv om de lover jer, at I som danske vil få en særlig god og veltillavet kost. Kartoffelsuppe og kålrabi får I. Og tyndt øl. I må hellere blive herhjemme og drikke kommunevand, I er tossede, kammerater, hvis I ta'r derned.... det hele er svindel fra A til Z..! Nogle tyssede på ham. Andre råbte:

- Han har s'gu ret. tyskerne har altid været nogle røvhuller. I skal ikke tro en klap på hvad han siger...

En af tyskerne havde imidlertid fået fært af, hvad det drejede sig om. Han talte et nogenlunde dansk. Han sprang op på en stol og sagde

- Jeg ved, at I danske arbejdere er fornuftige. Tror I virkelig, at vi ville sidde her og love jer noget, som ikke passer. Se dog på billederne, der hænger på væggen. Kan de måske lyve? På disse billeder kan I se, under hvilke forhold tyskerne byder jer at arbejde. Her er store luftige lokaler. Der er pyntet med blomster. Der er ikke noget med at komme hjem til et surt og trist værelse. Her er radio. Vi har sportspladser, I kan benytte. I kan hver dag tage jer et bad - varmt og koldt efter behag. Man har sikkert også fortalt jer, at de arbejdere, der kommer til Tyskland, bliver spærret inde i en lejr og må ikke komme ud. Propaganda, siger jeg. Kan fotografier måske lyve?

Han gjorde en pause, så fortsatte han:

- Jeg ved, I ikke tror på den slags sludder, for I er oplyste arbejder. Vi ved, at den danske arbejder er en af Europas dygtigste. Se på disse billeder. Kan I se, at der i værtshuset "Der goldener Hahn", der sidder arbejderne og hygger sig efter dagens møje. Der står øl og snaps på bordet. Kan I måske se noget til den pigtråd, som man bilder jer ind skulde være der. Det er bluff - propaganda mod Tyskland fra Tysklands fjender. Men jeg kan sige jer, at det er løgn. Løgn, alt hvad I høre af den slags ting. Vi ville aldrig sætte en arbejder ind for pigtråd. Hans plads er i arbejdstiden på arbejdspladsen. I sin fritid kan han gøre, hvad han vil. I Tyskland er arbejderne respekteret som i intet andet land. Måske ser timelønnen ikke ret stor ud. Men hvem vil arbejde på timeløn, når der kan tjenes det tredobbelte ved akkord. Så dumme er dog ingen arbejder - allermindst den danske. Intet land har gjort så meget for sine arbejdere, som Tyskland. Se på billederne, hvorledes vore arbejdere bor...I har også blandt jer dårlige kammerater - kammerater, som altid er utilfredse, ligegyldigt hvor meget de så end tjener. Vi kender også denne type hos os selv. De er altid villige til at ødelægge og rakke ned på alt og alle! Med forstærket stemme fortsatte han:

- Vi kender den type alt for godt. Men vi har også midler til at få denne type fjernet fra det sunde og gode kammeratskab. Vi kender midler, siger jeg, og den slags elementer vil ikke blive tålte. Hvad jeg her lover jer, det kan I trygt stole på. Hvad der bliver lovet jer i henseende til løn, da kan I stole på det. Hvad der kommer til at stå i jeres kontrakt, er kendsgerninger. Vi har ikke interesse i at love jer mere, end vi kan holde. - Altså mine herrer! Skal vi gå over til det, som De egentlig er kommet for: at søge arbejde!

Der var almindelig mumlen blandt de arbejdssøgende. Men der var inger der højlydt gjorde modsigelser. Mande, der før havde gjort vrøvl over forholdene på de tyske arbejdspladser, var forsvundet som dug for solen.

Holsing havde nok med at sætte sig ind i tariffar og forordninger. Ind imellem måtte han så skrive kontrakter, når den lille tysker havde afsluttet sin parlamentaren med en arbejdssøgebede ned resultat. - Je' kommer li' fra socialkontoret a', sagde en mand henvendt til Holsing. De sa' derhenne, at I havde arbejde. Je' er fanneme ked a' at ta' til Tyskland, men madammen derhjemme og ungerne skal jo osse leve. Og understøttelse kan man jo ikke få noget a'. Hva' har I så at byde på. Det skal ikke være noget med al for meget slæv, men nogle

der gi'r kasse....!

Han fik arbejde i Hugo Stinnes' kulgruber.

- Hvodden, sagde han, efter at have skrevet kontrakten under. Ka' man få forskud?

Det kunde han ikke. Men ved henvendelse til soziaalkontoret og med forevisning af sin arbejdskontrakt, kunde han få arbejdstøj, hvis han manglede. Endvidere vilde han familie en uge efter afrejsen få udbetalt 150 kr. Der blev forklaret ham, at det var en præmie, den danske stat gav til de arbejder, der tog til Tyskland for at bryde kul til det brændselsfattige Danmark.

- Kan De se, sagde tyskeren til ham, selv den danske stat påskønner at De rejser til Tyskland. Det er jo slet ikke for Tyskland, De arbejder, men for Danmark. Sig så ikke, at vi tyskere ikke gør noget for Deres land...!

Manden skrev under på et nyt stykke papir. "Hans Jensen" stod der med store ubehjælpelige bogstaver. Han havde slet ikke gennemlæst, hvad han skrev under på.

- Og hvornår skrider vi så, spurgte han.

- Det bliver næste tirsdag klokken 6 morgen fra hovedbangården.

Så gik han. Ungt, med en kopi af kontrakten i sin lomme. Nu kunde da mutter se, at han gjorde noget for at holde brødet i huset. Nu fik hun penge, selv om det varede en fjortens dages tid. Men det var i hvert fald bedre end intet. Og så var der osse det, at han jo ikke skulde arbejde direkte for tyskerne. Det var for Danmark. Og det var nødvendigt, at vi fik kul til Danmark. Det havde han mærket i lang tid.

Folk kom og gik den ganske dag. Der var en halv times frokostpause, men Holsing kunde ikke nå at komme hjem og tilbage igen på så kort tid, så han gik over til bageren og købte et par "bassere"

Da man lukkede klokken sytten, stod der endnu en del og vilde til, men de fik ordre til at komme igen næste formiddag.

- Nå, hr. Holsing, sagde den lille tysker. Det gik jo meget godt. De skal nok blive glad for at være hos os.

Holsing mumlede et eller andet om, at det håbede han.

- Og hvad har De så tænkt at vilde have i gage om ugen?

Det havde Holsing ikke tænkt over. Han vidste jo ikke, hvad man var vant til at betale.

- Er De tilfreds med 150 kr. om ugen?

Holsing var lige ved at komme med et overrasket udbrud. Han havde selv tænkt at forlange sådan noget som 75 kr. - allerhøjst!

- Jo, tak, sagde han så. Det har jeg ikke noget at klage over.
 - Ja, nu kan vi jo se. Går det godt og samarbejdet bliver tilfredsstillende, kan vi jo altid sætte gagen op!
- Den lille tysker smilede.
- Altså - på gensyn i morgen klokken 10.
 - På gensyn, mumlede Holsing.

Han havde en underlig fornemmelse, da han gik ned ad gaden. I formiddag var han gået her med fortvivelse i sindet, uden nogensomhelst mulighed for at kunne finde vej til en lysning. Og nu på een gang var der pludselig kommet noget uventet dumpende ned til ham. Han skulle have 150 kr. om ugen!

Det lød som et eventyr. Men der måtte altså være eventyr til endnu. Miraklernes tid var ikke forbi. Ganske vist var det ikke et sådant arbejde, han havde tænkt sig. Det var "Tysker-arbejde". Men det kunde han jo bryde sig pokker om. "År selv socialkontoret opfordrede folk til at tage arbejde for tyskerne, så kunde han med rolig samvittighed gøre, hvad han havde gjort.

Men hvad vilde mon Jytte sige?

Hun rystede lidt betænkeligt på hovedet, da han kom hjem og fortalte nyheden. Men inderst inde var hun glad for, at Jørgen havde fået arbejde, Det, at gå omkring uden at have det bitterste at tage sig til, virkede i den grad demoraliserende og nedbrydende på ham. Det var noget hun forlængst havde opdaget. Hellere "Tysker-arbejde" end åndlig undergang. Ganske vist havde hun nok hørt dem, der havde sagt, at man svigtede sit land og viste en uværdig national holdning, hvis man tog arbejde for tyskerne. Men - hvor dybt bunder egentlig den såkaldte nationale følelse, når det gælder livets opretholdelse? Og - er det mon ikke nogle få udvalgte, der mener sig i besiddelse af denne nationale følelse?

Så meget havde livet i hvert fald lært Jytte, at hun var blevet klar over, at man kan opstille følelser på papiret og fra en talerstol, men i den daglige kamp, spørges der ikke om følelser eller fornemmelser. Der spørges kun om eet: Har du penge?

Den aften spiste de rigtig "menneskemad", som Jytte sagde. Hun havde været hos købmanden og slagteren og købt varer på kredit. Og kredit kan man sagtens få, når blot man har udsigt til at betale.

Købmanden, der ellers plejede at være sur og tvær, smilte og bukkede, da han hørte, at Holsing havde fået arbejde.

- Om ~~for~~ den ikke ønsker mere. Betalingen kunne altid ordnes. Det kom de sandelig nok over.

Det var som om han slet ikke kendte noget til sætningen "Vi gi'r ikke kredit" Jytte havde kunnet købe hele butikken, hvis hun havde villet! Jo, der var egentlig kommet glæde i hendes og Holsings sind. Måske ikke den helt rigtige glæde, men i hvert fald noget i den retning. Et surrogat, som man i nød og betryk kunde bruge..!

Hjemme hos familien, hvis overhoved skulde til kulminerne i Rühr-distriktet, sad man den ganske aften og talte frem og tilbage. Det var jo sin sag sådan at rejse til et andet land, hvis sprog man ikke kunde og hvor man ikke kendte et menneske. Nu havde man netop i de sidste dage hørt, at englænderne var begyndt at bombardere industricentrene på disse steder. Og man vilde jo helst have far hjem igen i god behold. Guld kan også købes for dyrt. Men det gik vel. Hidtil var folket da kommet tilbage. Men det havde nu ikke været til nogen skade, om man kendte lidt mere til forholdene dernede.

Den næste morgen skulde en af de mange arbejdertransporter til Tyskland afgå.

Rundt om i mange hjem blev de sidste aftaler truffet. Kufferter stod pakket. I de allerfleste var der store mængder af fødevarer. Det var almindeligt kendt, at der ikke var stort at spise i Tyskland. Enkelte havde for deres sidste skilling købt en hel røget skinke. Så kunde de da ikke sulte ihjel de første par dage. Andre havde købt op af tobaksvarer og snaps. Således sørger folk altid individuelt for deres fornødenheder. Ingen kunde jo vide, at når toldeftersynet kom i toget blev alle overflødige ting tilbageholdt og sendt tilbage til familien ... Tolderne vidste godt, at fødevarer var i høj kurs i Tyskland. Og det var ikke let at se på en mand, om han havde købt varerne til eget brug, eller han måske havde købt dem med videreförhandling for øje.

En af de hårdeste frostnætter, Danmark har kendt, sænkede sig over landet. Månens hvide sejl tindrede så man næsten fik ondt i øjnene af at se på det. Det var, som knaste luften af frost. For den hjemløse var denne nat uden nåde.

For første gang i mange nætter sov Holsing tryk og fast. Kun Jytte lå længe vågen.

Inden hun sov ind, bad hun til sin Gud om, at dette, der var sket i dag, måtte blive til lykke.

For det, vo mennesker stræber efter - bevidst eller ubevidst - er det som kaldes lykken. Lykken, som kun de færreste mennesker oplever fuldt ud.

Holsing kom i de følgende uger mere og mere ind i de metoder tyskerne anvendte for at få den danske arbejder til at rejse til Tyskland. Det var ikke fordi det netop morede ham.

Dag ud og dag ind kom alle slags mennesker. Det var det mest interessante ved arbejdet. Alle samfundslag var repræsenteret. Der var folk for hvem det var gået mindre godt. Der var dem, der kom lige fra fængslet og her så deres eneste udvej for igen at komme på ret køl. Der var fidusmagere og småsvindlere. Der var små forsagte og forsigtige mennesker, der blot vilde høre lidt om, hvad alt dette egentlig drejede sig om, for man havde jo læst så meget om det i aviserne...! Der kom mænd og kvinder mellem hverandre. Letlevende damer med duft at billig parfume og portvin. Der var mennesker i alle aldre. Fra 16-17 år til godt op i tredserne. Men alle - så godt som alle, var ude på det ene: at tjene skillinger og helst mange.

Mange af de, der tog afsted var eventyrer, folk, som havde uroen og rastløsheden i kroppen og som idelig lå på rejse for at opleve spændingens salige gys.

Men der kom også mennesker, hvem armoden drev afsted. Holsing så en dag et ægtepar. De fik begge plads hos A.E.G. i Berlin. Holsing havde sjældent set et så lykkeligt par. Selvom de kun havde de nødtørftigste klæder på, strålede deres ansigter, da de fik at vide, at de begge kunde komme til at arbejde samme sted.

Hver tirsdag morgen afgik arbejdertransporter fra hovedbanegården. 2-300 mennesker rullede sydpå - enten til kulminerne eller krigsindustrien.

Holsing måtte også være til stede. Han skulde kontrollere om kontrakterne var i orden.

Allerede dagen før kom de første udenbys arbejdere, der skal afsted den næste morgen. Arbejdsanvisningskontoret har sørget for logi til dem på forskellige af byens hoteller. Om morgenen serveres der kaffe med brød, og der er ikke noget med at betale. Alt ordnes gennem det tyske arbejdsanvisningskontor. Og arbejderne undres såre. Det er alligevel nogle reelle folk, disse tyskere, siger nogle. Det er vel nok en fin behandling man får. Andre brummer i skægget noget om, at det kan man sagtens sørge for, når man stjæler pengene... Men det er den slags ting, der ikke gæes for dybt op i..!

Om morgenen på afrejsedagen stiller de første ved halvseks tiden. Der er ingen synderlig glæde at læse i ansigterne. Snarere en vis ligegyldighed. Man slæber på gamle kufferter, som i lange tider har ligget

på et støvet pulterkammer. Men det var ikke alle, der kom med kufferter. Der var dem, der kom med en lille bylt, og der var dem, der kom som de gik og stod - uden bagage af nogen art, Blot iført arbejdstøj Netop afhentet i går efter rekvisition fra socialkontoret..!

Efterhånden som klokken nærmer sig seks fyldes afgangshallen mere og mere, dels af arbejdere, der skal rejse og dels af pårørende. Statsbanerne har stillet en ventesal til rådighed. Her foregår kontrollen af pas og kontrakter. Det første foretages af kriminalpolitiet. Som regel er der gerne en snes stykker, der bliver holdt tilbage Mange gange hørte Holsing kriminalbetjenten sige:

- De kommer ikke til at rejse i dag. Vi vil gerne tale lidt med Dem. De kan vente til bagefter!

Og så stod der tilbage en sølle forhutlet synder, der måske havde haft "sort" eller lavet et mindre "bræk", og som nu troede, at han kunne undgå retfærdighedens lange arm ved at smutte til Tyskland - og - når han kom tilbage, så var der måske den mulighed, at det var glemt det, han var rejst bort fra.

Men lovens arm er lang. Og der råder en nidkær og retfærdig Gud...! Langsom snoede den lange række af tysklandsarbejdere sig af sted. Kontrakterne fik et blåt kryds. Altså i orden! Næste! Hurtig! Skynd Dem nu lidt. Tror De måske at toget venter, fordi De ikke kan simulere lidt åndsfrisk....!

Men kontrollen foregik stod de pårørende ude i afgangshallen og ventede. Tålmodige, men der var ingen muntre pludren eller leen. For far kom jo ikke tilbage igen om en 8 dages tid. Der vilde gå seks lange måneder, inden de igen fik ham at se. Og hvad kunde der ikke ske i de seks måneder?

Og så forsvandt den lange række nedenunder til afgangsperronerne. Den sidste afsked!

Der randte en del tårer sådan en morgen. Men det var ikke alle, der græd. Der var dem, der havde drukket sig mod til og nu gik og ravede rundt i en salig kæfert. De lo og sang og var nogle fandens karle. Kan ske det var nødvendigt, at indtage den fornødne stimulans. Der er visse mennesker, som aldrig vilde være bekendt at vise deres følelse og derfor drukne dem på bunden af snapseflasken...!

Den tyske rejsefører går rundt og skynder på folk. Der er et par minutter til toget skal køre.

Et sidste kys - et sidste formanende ord om at passe på - husk nu at skrive hjem, så snart du kan. Ak, så mange løfter, der bliver afgivet en sådan morgen. Og hvor mange holdes?

Så lyser det grønne afgangsllys.

Langsomt duver waggonnerne ud under perronens tag. Endnu er der tid at fortryde og springe af. Men toget kommer mere og mere i fart. Fra kupevinduerne vinker en hær af arme - det sidste farvel!

En gammel morlil står ganske ene tilbage yderst ude og vinker det sidste farvel til sin dreng. Hun havde troet til det sidste, at han alligevel vilde blive hjemme. Men nu er håbet bristet. Han vilde jo afsted, den dreng. Hendes eneste dreng...!

Selv da toget er forsvundet, står hun og vinker. Ganske mekanisk. Tårerne løber frit nedover hendes gamle rynkede ansigt... hendes eneste dreng..!

I afgangshallen trasker en lille flok af sted mellem to kriminalbetjente. De skulde også have været med, de i den lille flok. Nu varer det sikkert længe, inden de kan slippe sydpå. Der er meget, der skal gøres regnskab for.

På det tyske arbejdsanvisningskontor forbereder man sig til den nye dag.

Fra hovedkontoret har man netop modtaget meddelelse om, at der skal bruges så og så mange arbejdere i rustningsindustrien - så og så mange skal sættes ind i kulproduktionen o.s.v.. Hver uge skal det stipulerede antal af sted. Det er tvingende nødvendigt. For lrigsmaskinen skal rulle. Den må under ingen omstændigheder gå i stå. Svigter hjemmefronten er krigen tabt. Heil Hitler!

Holsing gør dagens post i orden.

Der kommer hver dag et utal af forespørgelser, der skal besvares. Så ringer telefonen. Det er sosialkontoret, der forespørger om det er rigtigt, at den og den har fået arbejde.

Så begynder de første arbejdssøgende at indfinde sig. Og de samme spørgsmål som hundrede og atter hundrede har stillet før, må atter besvares.

Der er dem, der virkelig tror, at der er guld at tjene i Tyskland. Det er for det meste dem, der kommer og hilser med hævet hånd - de danske nazister. De mener, at denne gestus gør særligt indtryk på tyskerne. De er ikke klar over, at tyskerne kun har et skuldertræk tilovers for den slags slikkeri. De danske nazister er i deres øjne latterlige. Og er de måske overbevist om, at de får særlig begunstige stillinger i Tyskland, så vil de senere blive belært om det modsatte.

te.

Jo mere Holsing lærer tyskerne at kende, desto mere bliver han klar over, at det er langt fra dem alle, der er tro nazister. Der er f.ex den lille Schmidt. Ganske vist går han rundt og heiler, men nazist er han i hvert fald ikke. Når talen falder på Hitler, smiler han overbærende og ryster på hovedet. En dag går han endog så vidt, at han betror Holsing, at "der Führer hat ein Vogel"! Men, som han en dag også siger, "man må gøre miner til slet spil".

Tidens hjul drejer. Vår skifter med sommer og sommeren med efterår. Endnu står verden i brand. Den civiliserede verden stønner under krigsbyrderne. På den ene side kæmper man for Führer und Vaterland og på den anden side kæmper man for demokratiet. Det siger man i hvert fald. Men for den lille mand på gaden er det hele et stort meningsløst kaos. Og i krigens kølvand følger dekadence. I dag hylder man mere end nogensinde ordene: Æd, drik og vær glad, thi i morgen skal du dø...! Til Danmark kommer og går tyske tropper i uendelige transporter. Sabotagehandlingerne begynder at brede sig. Tyskerne foranstalter modforholdsregler. Med liv for liv bør bødes!

Med regeringens velsignelse sendes frivillige til den russiske front i tyske uniformer. Eventyrer og unge mennesker, som man ikke kan forlange skal være i besiddelse af sund dømmekraft. I hvert fald er hverken de eller regeringen i stand til at overse og bedømme eventuelle konsekvenser.

Rundt om i landet har tyskerne allerede for nigen tid siden påbegyndt opførelse af befæstningsværker og flyvepladser. Arbejdere rejser stadig til Tyskland. Der fortælles, at mange af dem tjener store penge. Standardpakkerne med levnedsmidler, som de danske arbejdere kan få om måneden af, sælges rask væk i Tyskland for 4-500 mark. Det er rundt regnet 900 kr. Mange arbejdere kommer hjem i deres arbejdstøj, fordi de har solgt alt deres tøj til store priser. Pengerigeligheden bræder sig. Man fortæller, at der tjenes enorme summer på de tyske arbejdspladser her i landet. Og arbejdere, der ellers har soladt og godt arbejde rejser til flyvepladserne. Guldet lokker dem.

Jytte og Holsing mærker også, at tiden er blevet en anden. Der er ikke mere pengespekulationer. Holsing føler sig dog ikke tryk. Ganske vist tjener han til føden og lidt til, men - er nu det arbejde han udføre pengene værd...? Men han slår sig til ro med, at socialkontoret - en offentlig institution - har henvist ham til arbejde hos tyskerne...! Han taler ikke til Jytte om disse tanker. Hun er glad for, at alle

spekulationerne over det daglige brød og husleje er borte. Livet er atter ved at have en smule mening. Og hun begynder at bygge planer for fremtiden.

- Dreng, siger hun en aften, da de sidder og hygger sig. Ved du hvad? Når du nu har tjent et par tusinde kroner, så vil vi begynde på det hersens maskinskrivningsbureau, som vi så tit har talt om. Åh - du - det vil være dejligt. Tænk dig, at vi kan få noget, som vi kan kalde vort eget - ikke?

- Jo, siger Holsing. Det vilde være rart. Men lad os nu først få pengene sparet sammen. Det er så kedeligt at lægge planer, når man ikke er sikker på at kunne realisere dem. Og du ved jo også nok, at vi end nu har nogle huller, der først skal dækkes..!

- Ah, du er osse altid så prosaisk. Jeg ved godt, at vi ikke har alle de penge i øjeblikket, men det er altid så hyggeligt og spændende at lægge planer for fremtiden. Og skulle det så ikke gå i opfyldelse, så har vi da haft forhånds-glæden, ikke?

Og Holsing sidder og tænker på, at Jytte beskylder ham for at være prosaisk. Han, der i sit hjerte er en uforbederlig romantiker og drømme. Og hvor mange gange har han ikke måttet erfare, at hans sinds største svaghed netop er drømmen...!

I disse dage må han først og fremmest ikke drømme. For ingen ved, hvornår det hele revner med et brag. Ingen ved, hvad fremtiden bærer af godt eller godt. Han ved udmærket, at det lettest er, at kunne drømme sig bort fra det hele. Men han ved også, at han så en dag må vågne op til hverdagens krav og ubønhørighed.

Så siger han:

- Måske har du ret. Men vi kan jo se tiden an. Hvis du får dine drømme opfyldt, er der ingen, der vil glædes mere derover end jeg. Men - tja, lad os nu se...!

Jytte ryster på hovedet, så det blonde hår falder ned i panden. Han går over til hende og tager hende blidt om hagen. Han holder jo så forfærdelig meget af dette blonde hoved og de kornblønstblå øjne... Og han siger til hende - ganske stille:

- Luk øjnene, du lille drømmepige, så skal jeg fortælle dig et lille eventyr om to mennesker, der kom til at holde så forfærdelig meget af hinanden. Og nu flyver vi to på fantasiens vinger tilbage i tiden. Tys, du må sidde ganske stille, for nu begynder eventyret:

Der var engang en ung mand. Han var vel 17-18 år, og han gik endnu i skole, fordi det var hans hensigt at blive en klog og belæst mand. For han holdt af bøger og den viden, han kunde finde deri.

En gylden sollys augustdag var han på vej ind til skolen, og han skulde lige til at gå ind ad døren, da en ung kvinde kom fra den anden side og vilde ud. De busede lige på hinanden. "Fum, sagde hun og smilte. Han sagde ingenting, men stod og så fåret ud. For han var endnu så generet, at han ikke vidste, hvorledes han skulde tiltale en dame. Han så blot, at hun var i en grå spadseredragt og havde en gylden råsilkbluse på. Hun smilte til ham. Et stort strålende smil, som fik ham til at føle, som om han gjorde i bukserne. Endelig fik han fremmumlet et eller andet, der for eksempel kunde tydes som "Undskyld", men for det sags skyld, kunde det også betyde noget helt andet..!

Han havde nok tænkt over kvinden, og måske drømt om hende. Han havde forestillet sig en idealkvinde, som han på forhånd vidste ikke eksisterede. Og så - lige pludselig - stod idealbilledet for ham. Og hun var virkelig. Han sagde et eller andet til hende, og de skiltes. Da timen begyndte, opdagede han, at hun sad lige skråt overfor ham. I smug sad han og betragtede hende, uden at hun lagde mærke til det. Drejede hun så engang imellem hovedet, lod han, som om han var meget fordybet i sin bog.

Fra denne dag var der kommet en underlig uro i hans sind. En rastløshed, som han ikke selv kunde gøre rede for. Senere blev han klar over, at det er det, almindelige mennesker kalder forelskelse. På dette tidspunkt syntes han, det var noget underligt noget. Og om aftenen når han sad på sin lille hybel og havde den lille røde bordlampe tændt, da kunde det pludselig ske, at han rejste sig for at gå op og ned ad gulvet. Eller han lukkede altandøren op, og gik ud og så udover markerne, hvor kornet stod så sølverhvidt i månestrålerne.

Det var sådan en aften, at han blev klar over, at han var forelsket. Han, der ellers havde svoret ved sig selv og samtlige nilguder, at han aldrig vilde lide af en så uværdig følelse. Han, som havde viet hele sit liv til det ene: at læse. Han stod nu på altanen og vidste af lutter forelskelse ikke, hvad han skulde gøre af sig selv. Pludselig - i et anfald af kådhed, tog han en af sine tøfler og slyngede den langt ud i kornet, mens han skruplo.

Så underligt kan en forelsket mand opføre sig..!

En aften, da han sad og skulde skrive en stil om en af Holbergs komedier, kastede han pludselig pennen. Han kunde intet skrive. Han gik ud på altanen og så op på den stjernelyse himmel. Men han kunde ikke finde ro i sit sind. Så gik han ind og tog en slåbrok på og gik ud på den månelyste vej. Og han gik forbi skolen, hvor hun boede. Der var ly i vinduet. Flere gange gik han frem og tilbage. Så tog han mod til sig og kastede en sten mod ruden.

Gardinet blev trukket til side, og hun stak hovedet ud.

- Hvem er det ? spurgte hun.

- Det er bare mig, svarede han.

- Ih, er det dig. Jamen, hvad vil du dog så sent?

Og han mumlede noget om, at det var sådan et dejligt vejr. Om de ikke skulde gå en tur. Hun nikkede, og svarede, at hun kom lige straks.

Så gik det pludselig op for ham, at det vist var noget splittertosset han havde vovet sig ud på. Fuldkommen forryky. Her kom han sent på aftenen og bankede en dame op, fordi han vilde ud at spadserere med hende. Han sparkede til en telefonpæl, så det både sang i den og i hans tå.

Nu kom hun. Ganske forsigtig lukkede hun døreb til efter sig.

- Jamen, kæreste, hvad er det dog for en ide, at komme her langt over borgerlig sengetid. Hvad plager dig. Har du fået gåfornemmelser, som du ikke kan styre. Man skulde tro, du var æresmedlem af Dansk Vandrelauf...!

Han var alt for tummelumsk og generet ved situationen til at kunne komme med en sandsynlig forklaring. Det ville jo være helt tosset, hvis han begyndte at vilde forklare, at der ikke var tale om gåfornemmelser, men noget helt andet. I stedet for fablede han noget om det gode vejr og om, at det kunde være rart med lidt frisk luft, når man havde siddet inde en hel aften.

- Det er så sundt med frisk luft i lungerne, sluttede han.

Hun rystede på hovedet og smilte, og måtte sikkert være af den opfattelse, at manden bestemt måtte have læst for meget.

Og så gik de ud mod søen. Rundt om dem duftede det sødt af korn og lugterne. Den lyse nat koglede og tryllede og spandt dem ind i sit dårende spind..!

- Du må gerne tage mig under armen, sagde hun, da de havde gået lidt. Og han gjorde det. Men han var ærlig nok til at indrømme over for sig selv, at han hellere vilde havde siddet hjemme på sin lille hybel. Meder var ikke mulighed for noget tilbagetog. Han havde rodet sig ind i noget, og nu måtte han se at slippe ud af det på den bedste mulige måde. Han måtte bittert erkende, at han i hvert fald ikke som tilbagetogsstrateg vilde have nogen chancer..!

Han havde på fornemmelsen, at månen grinede rigtig godt af ham. Og det var sikkert ikke uden grund. Han begyndte at fortælle noget om toradebyg og ålesyge, eller hvad det nu er byg kan lide af. Han udviste botaniske interesser, der vilde havde glædet fagfolk.

Så var det pludseligt, at den lille dame ved hans side lo hjerteligt. En sølverne klar latter.

- Herregud, dumme dreng, sagde hun, man skulde så sandelig tro, at du var en stuelærd professor og ikke et almindeligt menneske. Har du måske taget mig ud for at lære mig byggens dyrkningsmetoder, og hvilke børnesygdomme, der senere kan tilstøde dem..?

Hvorledes han fik det sagt, var han ikke engang klar over.

Men han var ganske sikker på, at det må havde været på en ret underlig måde. Måske var der iblandet nogle sentenser af Holberg og en diagnose angående ålesygen. Men hun forstod ham i hvert fald..!

Og de var meget lykkelige!

De fablede om fremtid og byggede allerede det op, som skulde komme om mange år.

Da han hen på natten vandrede hjem, galede han som en hane og frembragte andre underlige lyde. En ged, der ikke var blevet hentet hjem til natten, men endnu stod parkeret ved vejgrøften, tog han om halsen og hviskede den søde ord i øret. Man vilde kunne forstå, at geden brægede kamplystent og stillede sig i angrebsstilling. Der er også grænse for, hvad man kan byde en ged...!

Stilen, han den næste morgen afleverede, blev den mærkeligste, der endnu er skrevet i gymnasiets historie. Den kom til at handle om de kvindelige hovedpersoner i Holbergs komedier. Og da rektor nogen tid efter havde gået stilene igennem fik han den stilbage med ordene: "I sandhed, min herre De har en livlig fantasi. Men man kan ikke sig andet, end at De gør damerne hos Holberg ære - stor ære.."

I tiden, der fulgte, var det, som kunde han høre kilderne i de hellige lunde springe. Forelskede mennesker har skærpet høresans m.m..

Og en aften sidder han og venter på den, han holder af. Hun er om formiddagen rejst til nogen familie og kommer først hjem med lo-toge. Det har været en frygtelig dag for ham. Rastløsheden har naget ham. Om eftermiddagen har han taget sig sammen til at gå ud og plukke den smukkeste markbuket, man kan tænke sig.

Han sørger for at gøre sin lille hybel så hyggelig som mulig. Engang imellem tager han violinen frem og spiller en drivende sentimental melodi. Og han læser Stuckenbergs og føler med ham. Han er så opfyldt af kærlighed og - egoisme..!

Nu høre han toget komme. Og han går ud på altanen. En lang ildorm bevæger sig ind mod byen. Aflukkerne fra bommen ved overkørslen klinger. Toget giver et opgivende snøft, da dampen bliver taget fra. Det prøver på at fløjte, men også det bli'r kun til en snøft. Den slags tog kan kun snøftr.

Så går han ind igen og tænder spritapparatet. Han sætter vand på til

te. Om fem minutter kommer hun.

Og så får han atter den sugende fornemmelse i mellemgulvet, denne ubændige glæde, som man slet ikke kan tolke. Glæde over noget, som man egentlig ikke kan definere.

Han hører hendes skridt derude i gruset på havegangen. Han kunde have kendt dem mellem tusinde trin. Han kan høre, at hun forsigtig lukker døren op og går op ad trapperne. Og nu er hun hos ham. Hendes kinder er røde af turen og øjnene stråler.

- Godaften, min ven, siger hun. Og du har lavet the. Det var vel nok pænt af dig. Du er en knop. Og vi ska' ha' ristet franskbrød med orangeremarmelade. Åh - du - synes du ikke, at vi to har det hyggeligt... Og blomster har du plukket. Et kys skal du ha', fordi du har tænkt på mig...åh ... du!

Han ved, hun er lykkelig. Og han er selv mere end det. Men midt i sin lykke, har han dog tid at bemærke, at kvinden altid lægger mærke til småting, som et mandfolk aldrig vilde have hæftet sig ved.

Og så oplevede de endnu en gang en af disse stunder, som menneskeheden egentlig har alt for få af. De var meget lykkelige - meget.

Holsing tier. Jytte ligger med lukkede øjne. Hun holder hans hånd. Så siger hun:

- Og hvad skete der så videre med de to?

- Det vil tiden vise. Eventyret er forbi. Men nu kan du jo få lov at drømme dig til resten og så se, om det går i opfyldelse...tiden er inde, da man går til sengs - at du ved det!

Da Holsing den næste morgen kommer op på kontoret, bliver han kaldt ind til den øverste leder.

- God morgen, hr. Holsing. Sid ned! Jeg vil gerne tale lidt med Dem. Ser De, vi har i disse dage besøg på vort hovedkontor i København af personalechefen fra en af Tysklands største fabrikker. Han søger kontorfolk i begrænset omfang. Han ringede mig op i går og spurgte, om jeg havde en kvalificeret kraft, han kunde bruge. Sagen er den, at stillingen, De i øjeblikket har, i løbet af kort tid skal besættes af en kvindelig tyak kontorassistent. Det er ikke mit ønske, men efter højere ordre. Deres arbejde er der intet at udsætte på. Netop derfor vilde jeg gerne vise Dem en erkendtlighed. De forstår måske nu på hvilken måde.?

Holsing rystede på hovedet.

- Ikke ganske - medmindre De da mener, at De vil anbefale mig til stillingen i Tyskland?

- Netop! Netop!, hr. Holsing. Og jeg kan sige Dem, at den stilling De vil få dernede, er noget udover det almindelige. Det er en stor stilling man viser Dem. Og De er på ingen måde forpligtiget til at være der så og så lang tid. De kan rejse derfra igen, når det passer Dem. Hvad gagen angår, så tror jeg ikke, De vil blive skuffet. Man tilbyder Dem 500 mark om måneden. Det er omregnet i danske penge ca. 1000 kroner. Og der er chance for at få gagepålæg. Hvad mener De omdet?

Holsing sad tavs.

- Ja, jeg forstår godt, at det kommer lidt pludseligt for Dem, men nu kan De jo tænke over det et par dage. Jeg er klar over, at det ikke vil være let for Dem, der er gift og bosiddende her i byen, at skulle bryde op og lade Deres kone blive alene tilbage - men tænk nu alligevel over det...!

Holsing gik til sit arbejde som i drømme. Dette tilbud med at komme til Tyskland, havde revet ham ud af de vante folder. Og hvad vilde mon Jytte sige til det. Han blev enig med sig selv om, at han ikke vilde fortælle noget, når han kom hjem til middag. Han måtte selv nøje gennemtænke sagen, før han taler med Jytte derom..!

Da han om middagen kom hjem, lå der et brev til ham.

Det var fra en af hans gamle bekendte, som han for nogen tid siden havde skrevet til angående arbejde.

- Hvem er det, der er brev fra, spurgte Jytte ude fra køkkenet

- Det er fra Jørgensen i Søby, såvidt jeg kan se.

Han åbnede brevet og læste det.

Jørgensen undskyldte, at han ikke havde skrevet før, men han havde haft så mange vanskeligheder i forretningen. Arbejdet havde været sløjt, og han havde rent ud sagt på et tidspunkt været helt slået ud. Nu havde han imidlertid fået god arbejde på flyvepladsen i Søby, og en dag var han så kommet i tanke om brevet, Holsing i sin tid havde sendt ham angående arbejde. Hvis han ikke havde fået arbejde endnu, kunde Jørgensen godt skaffe ham ind på et kontor på flyvepladsen. Det var ganske vist et tysk firma, men det var sådan set underordnet. Havde Holsing interesse for sagen, skulde han blot sende Jørgensen et par ord, og han skulde så ordne det videre fornødne. "Her er penge at tjene, sluttede han, og du kan lige så godt tjene dem, som så mange andre. Desuden arbejder vi jo med Statens velsignelse..."

Holsing læste brevet højt for Jytte.

- Ja, havde du nu ikke dit arbejde, så havde du vel taget det, sagde Jytte.

Holsing stod lidt og så på hende. Så sagde han:

- Det havde jeg, og måske tager jeg det også...!

Og han fortalte hende, hvad der var passeret på kontoret om morgenen.
- Men lad os nu tænke over det til i aften, sluttede han, - et er i hvert fald sikkert: Jeg tager ikke til Tyskland.!

Om aftenen, da han kom hjem, drøftede de atter sagen. Inden de gik i seng havde han skrevet brev til Jørgensen, hvori han takkede for hans venlighed og bad ham underrette firmaet om, at han gerne vilde have stilligen på kontoret.

Den næste morgen meddelte Holsing den øverste leder, at han desværre ikke så sig i stand til at rejse til Tyskland, men havde taget anden bestemmelse.

- Tror De nu ikke, at De vil komme til at fortryde det, hr. Holsing? spurgte tyskeren. Det er ikke hver dag, man får tilbudt en sådan stilling.

Men Holsing blev ved sit. Han skulde fratræde sin stilling til den første. Der var kun 8 dage tilbage.

-!!!!-!!!!-++++-

Søby ligger ved fjorden. En lille hyggelig købstad med gamle skæve huse. Den er noget helt for sig selv. Den er som en stat i staten. Hvad der foregår her, vil ikke kunde tænkes i andre byer. Måske netop derfor, er den blevet berømt og kendt over det ganske land.

Er man Søbyaner eller ikke? Var man det første, havde man sit på det tørre - i hvert fald til en vis grad. Derimod så man ikke altid med blide øjne på fremmede, der bosatte sig i byen. Og der gik gerne nogle år, før disse "faldt til" og blev optaget i samfundet...

Tømrer Jørgensen var født og opvokset i Søby. Han var en af "deres egne". Og som bypatrioten havde han påbegyndt forretning i sin fødeby.

Han var for nogle år siden begyndt med et mindre tømrerværksted. Aler havde han slidt og slæbt og alligevel havde det ikke givet noget økonomisk overskud. Han sad rent ud sagt og "huggede" i det.

Når man er ene, kan man lettere få pengene til at slå til. Men også han havde hørt den klassiske historie om, at når man kan få føden er der også plads til een til. Og han havde troet på den og havde giftet sig. Når først man er kommet dertil, er der intet tilbagetog muligt. Ydermere havde de fået børn, to drenge. Da så krigen kom og materialemaglen begyndte, så det så sort ud som nogensinde. Desuden havde han jo ikke det fortrin at sidde i byrådet for derigennem at kunne skaffe arbejde som en anden af byens tømrer gjorde.

Der var som sagt smalhals i det lille hjem. Og når først konen begyn-

der at fable om, hvor rart det kunde være at have nogle flere penge mellem hænderne, og hvor pinligt det var altid at skulle spinke og spare. Ja, da syntes tømrer Jørgensen, at han egentlig havde ført en meget behageligere tilværelse dengang, han var svend...!

- Hvor vil du egentlig ha', at jeg skal skaffe penge fra, sagde han aften til sin kone, hvor de som så ofte før var inde på de økonomiske spørgsmål, - tror du måske, man kan gå ud i haven og grave dem frem. I kvinder taler, som I har forstand til!

- Det er vi vel nødt til, mente hans kone, - vi kan vel ikke tale med en forstand vi ikke har...!

- Øv - sludder og vrøvl, det er, hvad man kan få at høre. Du må da for pokker kunde forstå, at når jeg hverken kan få træ eller søm eller de andre materialer, jeg har brug for, så hører arbejdet op af sig selv. Det skal der ikke engang menneskeforstand til at kunde forstå. Men du vil ikke, det er sagen...!

- Så siger vi det, men du vil vel heller ikke forlange, at jeg skal lave mad af intet og købe tøj til børnene. Men hvorfor gør du ikke som Ejner Flod - han havde heller ikke no'et at ta' sig til, - og hvad gjorde han? Han tog arbejde på flyvepladsen i Estrup, og han tjener store penge...!

- Tror du måske jeg skal have min forretning ødelagt - - - og hvad Ejner angår, så er han hverken gift eller har andre forpligtelser i nogen retning. Han har kun sig selv at skulle tænke på. Du ved også hvorledes folk i denne lille dumme by er indstillet over for de mennesker, der tager arbejde hos tyskerne, . . . men der viser sig vel også en udvej en dag...!

- Og så er vi måske døde af sult, indskød hans kone spydigt, - men selvfølgelig - det er osse mere behageligt at gå herhjemme med hænderne i bukselommen og lade syv og ni være lige. Men det var vel din mening, at du vilde forsørge os og opretholde hjemmet, når du engang har giftet dig med mig...!

- Vrøvl og bavl. Men nu vil jeg ikke høre mere på dit vrøvl. Jeg går og så kan du se, om du kan nå at komme ned på jorden, til jeg kommer igen...!

Jørgensen gik hen på hotel "Søby". Han kunde altid sidde og sludre lidt over en bajer. Han gik ind.

"Bane-Knudsen" og chauffør Sørensen sad ved det runde bord. Da de fik øje på Jørgensen vinkede de efter ham.

- Sid ned, Jørgensen, og få en bajer med, sagde "Bane-Knudsen", - så kan du samtidig høre de sidste historier, som Sørensen disker op med.

Du ved - de ska' ta'es med alt muligt forbehold..!

Jørgensen satte sig ned. Og serveringsdamen kom med en bajer.

- Nå, hvad er det så for skrøner, du har i dag, Sørensen?

- Nu kan du jo sige skrøner en gang til, Nej, det er den rene skinbarlige sandhed - øst af de bedste informerede kilder.. og du vil blive forbavset, som du ikke er blevet i lang tid...!

- Er krigen da endt? spurgte Jørgensen og smilte.

- Endt? Er du rigtig klog. Kampen går videre med uformindsket, ja, næsten med endnu større voldsomhed end nogen sinde. Og så tænder vi luntten og la'r bomben springe: Der skal anlægges flyveplads i Raarup Sørensen så sig triumferende omkring. Raarup lå en halv snes kilomet fra Søby.

- Er det noget at lave sådan et væsen ud af, spurgte Jørgensen.

- Væsen, siger du. Nu kan du jo sige væsen en gang til. Har du måske nogensinde set en flyveplads på 4-5000 tønder land og hvor der skal sættes 7-8000 arbejdere ind. Det tror jeg næppe. Men selvfølgelig - der skal mere til at dupere sådan en tømrrersnude som du.... men bort set fra det, er historien rigtig. Og I kan være ganske bombesikre på at der vil være store penge at tjene...!

- Og du ta' r selvfølgelig chancen, sagde "Bane-Knudsen", - synes du ellers ikke, der er nok, der arbejder for tyskerne. Når alt kommer t alt, så er de dog kommet her til landet som vore fjender. Ganske vis hedder det sig, at de er kommet for at beskytte os. Men den er der vel ikke ret mange, der tror på...!

- Jeg tror så'gu' keller ikke på den, svarede Sørensen, - men jeg kan ikke få ind i min hjerne, hvorfor det skulde være en så stor forbrydelse at arbejde for tyskerne. I ved jo osse godt, at fagforeningern henviser deres medlemmer til tysk arbejde. Og kan jeg tjene et bette skilling, vil jeg gøre det. Penge lugter ikke - og der findes en masse mennesker, der har gjort ting, der var meget værre for penge og dem regner man da i dag for nogenlunde hæderlige mennesker. - Ja, der er vel end og dem, der er blevet hædret med kors og lignende tingen-tangel... Hva' mener du, Jørgensen?

Jørgensen sad lidt og drejede på sit ølglas. Så sagde han:

- Det er vanskeligt at svare på, men der er vel ingen - undtagen disblåøjede, fuldblods idealister - der vil gå og sulte, når pengene ligger lige for næsen af een. Jeg kunde også godt trænge til et par øre... men det er jo sin sag, når man har forretning, at begynde at arbejde for tyskerne... iøvrigt er derved ikke noget autentisk om denne flyveplads...?

- Det er så sikkert som Amen i kirken. Hvad interesse skulde jeg have i at sidde og fylde jer med løgn..?

Sørensen så helt forarget ud. Så fortsatte han:

- Forøvrigt kan I læse aviserne i morgen. Der vil I få syn for sagen Yderdøren gik op.

En høj kræftig mand kom ind. Han havde en bredskygget grundtvigianer pilgrimshat på. En antydning af et hareskår var dækket af et flot ovskæg.

- Hvad fanden - der har vi jo selveste fyrmesteren, udbrød Sørensen, det er sjældent at se den herre på disse kanter. Sæt Dem ned, fyrmester, der var kanskesens nok en bajer, som De kunde få...! Fyrmesteren hængte hat og halstærklæde og satte sig ved bordet. Han hilste rundt.

- Ja, gu' er det sjældent jeg kommer til byen - heldigvis. Her bli'r man blot fyldt med sladder om alverdens ondskab og ulykke. Ude på næset, der har jeg det, som jeg vil ha' det. Der har man da kun de ulykker, man selv laver.... men skål for eksempel..!

Han drak flasken ud.

† Ah! - det er rart med sådan en bajer. Den stimulerer livsfunktionerne. Nå, hvad sidder I ellers her og brygger sammen. Frøken - lad os lige få en "skive" fuld til!

Frøkenen beklagede, at der var ikke flere bajere den dag.

- Hvad er det dog for værtshus - hvad holder I åbent for, når man ik engang kan købe en bajer? Fyrmesteren brummede.

- Værten drikker også, indskød Jørgensen

- Jamen, han drikker da for pokker ikke hele rationen. Hbad har De så, lille frøken?

- De kan få perikum snaps og en lys pilsner!

Fyrmesteren så rundt på selskabet. Der var ingen, der havde noget at indvende. I det hele taget skulde man behandle restauratører og deres personale som rådne æg. Ellers kunde man lige så godt gå igen, Svaret blev uvægerligt: "Alt er udsolgt i dag - De kan få kaffe med brød"!

- Så får vi sådan noget, lille frøken, sagde fyrmesteren, - når jeg nu endelig er kommet til byne, så vil jeg så pinde mig også smage lidt på mosten. Nå, men hvad er der ellers fremme af sladder på nuværende tidspunkt?

- Tyskenæ skal til at bygge en flyveplads i Raarup, men det er måsk ingen nyhed?

- Ih!. Gud fader bevares - har de nu ikke andet at tage sig til?

Skal vi måske belemres med die ganze Luftwaffe her. Nå, dem om det - mig rører det mindre. Sålænge de ikke kommer og vil dirigere mig og mit fyr, så er jeg i grunden ligeglad. Men det er måske ikke i pagt med tidens nationale og fædrebandskærlige ånd. Pokker må vide, hvor den har ligget skjult, men det er da først i disse dage, den er dukket op... Det minder mig om en historie fra min skoletid. Vi havde da en vis ung mand, som vi kaldte "Fede". Han var Fynbø. En rigtig gemytlig og godmodig fyr. Så møj en pigejæger - hvadenten det var da eller nat. Alt dette gik jo ud over lektierne, og da eksamen kom, var det mindre godt. Nå, "Fede" slap igennem. Men bag efter hed det sig, at Fede, i den tid eksamen stod på, havde vist mærkelige religiøse interesser. Ja, der var endog dem, der sagde, at han ofte bad. En af de sidste bønner han havde bedt, skulle have haft følgende ordlyd: "Ja, nu skal du ha' Tak, Vorherre, fordi jeg kom så langt med eksamen - men nu kan jeg godt selv klare resten..."

Man lo højt. Fyrmesteren var den, der lo højest.

- Nå, Jørgensen, så skal De vel også på Flyvepladsen. Der må da blive en del for en Tømrer at lave, - Fyrmesteren så på Jørgensen.

- Det har jeg nu ikke tænkt på, men forholdene kan vel blive således at man bliver tvunget dertil!

- Er det skralt med arbejdet i øjeblikket?

- Der er såmænd arbejde nok, men hvad kan det nytte, når man ikke kan få materialer. Jeg kan i hvert fald ikke, og så hører arbejdet op af sig selv.

- Det kan der være noget om. Men lad os nu ikke henfalde til sørgelige betragtninger. Det ordner sig nok alt sammen. Skål, for eksempel Man drak ud, og da der nu kun var kaffe med brød at få, skiltes man. Fyrmesteren skulle ud på indkøb. Jørgensen gik hjem. Ikke fordi det morede ham. Men han kunne jo ikke sidde på bevertning hele dagen..!

Da man kom til aften, talte den ganske lille by om flyvepladsen og hvad, der kunne komme ud deraf.

Der var nogle, for hvem udsigterne for fremtiden var mørke. Men der var også andre, der øjnene en chance..!

Pengene, der var at tjene derude, havde tændt begær i mangen sind. Vognmand Christensen sad denne aften og gjorde status. Den var langt fra god. Uden at sige for meget, var situationen ringe, som den kunne være. Dækkene på vognen var ved at være slidt op. og hvis han ikke fik nye dæk - og hvor skulle han få dem fra? - var han nødt til at opgive sin fragtrute, og hidtil var det den, der havde givet ham

det daglige udkomme. Han måtte erkende, at det var elendighed og jammer. Og han så ikke anden udvej end at lægge op og gå på socialkoret eller - at køre for tyskerne på flyvepladsen. Så kunde han bade få dæk, olie og generatortræ..!

Flyvepladsen...!

Her var selvfølgelig løsningen på alle spørgsmål. Her var hjælpen og chancen for at tjene penge.

Ganske vist havde han mange gange sagt både til sig selv og andre, at han aldrig vilde røre en finger for tyskerne, komme hvad der vilde. Han havde altid haft en kold skulder tilovers for dem, der kørte for tyskerne...!

Men eet var han nu klar over: at skulle han redde postelinet, så var der faktisk kun en udvej: at bide i det sure æble!

Og mens vognmand Christensen bed i det sure æble, sad på en af byens restaurationer nogle ivrigt diskuterende borgere. Der var bl.a. Søren Pedersen, også kaldet "Søren Hvalros".

- Fanden sku gå og knokle på den møjfabrik, når man kan tjene 250 kr. om ugen ude på flyvepladsen, sagde han til de andre, han sad i selskab med.

- Ja, ja, Søren, spis nu brød til. Lad os først se pladsen eller i hvert fald begyndelsen til den, inden vi begynder at lægge planer. Hvem siger også, at der kan tjenes 250 kr. om ugen...!

Det var "senne Jens", der ko med denne bemærkning. Men han var nu for det meste bagefter alle andre, så ham regnede Søren ikke rigtig med.. Derfor sagde han også:

- Ja, var det dig, der skulle bygge flyvepladsen, så blev den ikke færdig før om 500 år. Og hvad angår det at se pladsen, så er det noget pladder du siger. Den kommer, vær sikker på det. Hvorfor pokker tror du ellers, at der var været tyske Ingeniørtropper derude og målt op. Du tror måske det er sådan en slags spejdere der går og tuller rundt derude for sjovs skyld. Og hvad tror du repræsentanter for danske og tyske firmaer går derude og rumsterer for, hvis der ikke var noget i gære. Brug din hjerne, mand! Endnu kan jeg dog lægge to og to sammen. Og I kan være sikker på, at flyvepladsen kommer - Og så vil du vel være den første, der stiller derude?

- Hvis ikke jeg stiller, er der ti, der stiller i stedet for mig. Folk kommer altid rendende, når der er penge i farvandet. Så blæser de på fædrelandskærlighed og alt det bavl, som de står og snakker om i forsamlingshuset. Jeg er kuns arbejder, så jeg går ikke så højt op i de ting. Jeg kender sågu ikke til det, som de kloge folk kalder

sjæl og følelse. Men jeg ved, at det er rart med nogle bommelommer i tegnedrengen. Men lad os nu få en øl til..!

Og sådan blev der diskuteret overalt. Nogle var pro andre kontra. Sådan vil det altid være.

Det var, som i de dage, da guldfebren rasede i Amerika. Nogle forlod hus og hjem og trygge kår og begav sig ud i det uvisse. Men alle var de overbeviste om, at de ville finde det gyldne skind. Men der var også dem, der blev derhjemme. De ville se tiden an. Der var ingen grund til at handle overilet. Og der er vel ingen, der rigtig ved, hvem af disse to parter, der blev mest lykkelige.

Mellem ellers såre fredelige og besindige mennesker opstod der heftig strid og uenighed.

- Fy, for fanden, at du vil tage imod tyskernes Judaspenge, sagde ene

- Ja, ja, hvis jeg ikke tager dem, er der blot en anden, der gør det. Vær sikker på det!, For når det drejer sig om penge, viser menneskene deres sande jeg.

Det var i disse dage, som forstod man tilfulde rigtigheden i Biblens ord, hvor der tales om, at der skal komme splid mellem en mand og hans fader og mellem en datter og hendes moder, og en mands husfælle skulle være hans fjender.

Kampen om pengene var begyndt.

Den ene hidsede den anden op. Søby var på kogepunktet. Der måtte ske en udløsning på en eller anden måde. Og den måtte komme snart. Eller gik det galt...!

Og udløsningen kom.

Det var medio januar 1944.

I landets blade kunde man læse en 2-spaltet annonce, sat kraftigt op med følgende ordlyd:

5 0 0 0 A r b e j d e r e s ø g e s !
til flyvepladsen ved Rårup. 150 kontorfolk
søges samtidig. God løn og akkord. Omgående
henvendelse til nedenstående firmaer..!

Men forinden dette skete, var der gået en del forud. Tyskerne havde beslaglagt det meste af Kundstrup landsby, store plantager, marker, gårde og huse o.s.v. Landsbyen Rårup, der lå i umiddelbar nærhed af Kundstrup, og som i fredens tid havde været en upåagtet flække, vågnede en morgen pludselig op og så håndværkere i gang med at opføre barakker. Det var kommet som et lyn fra en klar himmel. Ganske vist havde der nok været lidt tale om, at Tyskerne muligvis ville bygge en

flyveplads ved Rårup., men man havde slået den hen. Men nu fik man andet syn for sagen. Bil efter bil rullede ind til byen med tømmer, mursten og alle slags bygningsmaterialer. På blokvogne kom den ene store gravko efter den anden.

Og efter nogle dages forløb rejste den ene barak sig efter den anden. Man sagde, at de skulle bruges til kontorer. Danmarks største flyveplads skulle bygges. Rårup var kommet i støbeskeen. Men endnu anede den lidet om, hvilket liv, der skulle komme til at røre sig...!

Folk undrede sig mere og mere for hver dag, der gik!

I tusindvis af arbejdere strømmede til. Ingen vidste, hvor de kom fra. Men om morgenen kom de som en sand malmstrøm gennem Rårup og tilbage igen om aftenen...!

Dansen om flyvepladsen havde taget sin begyndelse.

Det var et par uger senere.

Tømrer Jørgensen sad ved vinduet i stuen og kiggede ud på sneen. De var allerede ved at blive mørkt, skønt klokken ikke var mere end god fire. Man skrev den 16. februar.

En lastbil rullede tungt forbi. Den var fyldt af arbejdere, der kom hjem fra flyvepladsen ved Rårup.

Jørgensen sukkede. De kunde sagtens. De havde arbejde - d.v.s. lidt at bestille, men godt at fortjene. Og her sad han og havde snart huden vådt eller tørt. Men han syntes ikke, at han kunde få sig selv til at søge arbejde på flyvepladsen. Hans kone havde ganske vist prøvet på flere gange, og det havde ikke altid været lige morsomt for ham at være i huset.

Nu kom nogen ind ad gangdøren. Det måtte være hende. Så var freden vel slut.

- Nå, du sidder der endnu, sagde hun, da hun kom ind, - så du alle arbejderne, der kom fra flyvepladsen - de kommer hjem med en god ugeløn. Hvad kunde du ikke tjene, hvis du tog derud. Du kunde ovenikøbet blive selvstændig. Men jeg tror ærlig talt ikke du gider at arbejde mere. Hvordan det så skal gå mig og børnene - ja, det bryder du dig ikke det mindste om.

Han svarede ikke.

- Nej, du gider vel ikke engang svare, kan jeg tænke. Men sidde her og glo hele dagen og tro, at der kommer stegte duer flyvende i mund på dig, det kan du. Uh!... du er vel nok et sørgeligt mandfolk!!

Han rejste sig. Han vilde gå en tur til købmand Prins og se, om han kunde få lidt tobak.

Der stod et par stykker ved disken og talte med Prins. Jørgensen hilste.

- Var det tobak, kære Jørgensen, spurgte Prins.

- Ja, hvis De har noget.

- I morgen, i morgen, kære ven. Jeg har endnu ikke fået rationen for denne måned. Men bestemt i morgen. Det bliver vanskeligere og vanskeligere for hver dag, der går..akja, den krig. De er da så fornuftig ikke at tage på flyvepladsen, Jørgensen. Det er meget klogt af Dem, meget klogt. Der er såmænd nok til at gå tyskernes ærinde. Men de skulle skamme sig skulle de...!

- Nu er vognmand Christensen da også begyndt at køre for dem, indskød en af dem, der stod ved disken.

- Ja, han måtte altså til at søbe af den kål, han selv havde spyttet i, sagde en anden, - men folk gør alt for penge. Du holder dig hjemme endnu, Jørgensen.

- Så længe det varer, ja. Men den dag, man ikke kan holde brød i huset da er der vel ikke anden udvej - og det kan vel ikke vare så længe svarede Jørgensen, - på den her måde kan det i hvert fald ikke blive ved at gå!

Butiksdøren gik. Det var Jørgensens kone.

- Nå, du er her. Skynd dig at komme hjem, der er nogen, der vil tale med dig.

Jørgensen fulgte efter sin kone.

- Hvem er det, spurgte han.

- Det er vist nogen fra flyvepladsen. De ville absolut tale med dig! To herrer stod og ventede på Jørgensen i stuen. Den ene var tysker. Han præsenterede sig som "Bauleiter".

- Hr. Schmidt, kontorassistent.

Tyskeren pegede på sin ledsager. Jørgensen hilste og bad dem tage plads. De satte sig, og "Bauleiteren" bød på cigaretter.

- Sehen Sie, hr. Jørgensen. Vi kommer til Dem, fordi vi har hørt, at De er en meget dygtig håndværker. Og vi har brug for dygtige håndværkere..!

- Er det arbejde på flyvepladsen, De vil tilbyde mig, så tror jeg De er kommet det forkerte sted. Jeg har nemlig ikke til hensigt at ville arbejde der!

Jørgensen så "Bauleiteren" lige i øjnene. Denne løftede afværgende hånden og sagde smilende:

- Så langsom, så langsom. Vi kan i hvert fald tale om tingene. Men tror De nu ikke, at det ville være dumt for Dem, hvis De afslår mit tilbud. Vi har jo allerede enkelte håndværkere her fra byen, og de